

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: SECRETARIS:

A. VAN ISEGHEM

IJzerstraat 1

8400 OOSTENDE

J.B. DREESEN

Rode Kruisstraat 4

8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER:

J.P. FALISE

H. Serruyslaan 78/19

8400 OOSTENDE

REKENING:

750-9109554-54 of

000-0788241-19

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 18 Nr. 12 - december 1989

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

DECEMBER I - ACTIVITEIT. JAARLIJKS SOUPER EN KLEINKUNSTAVOND

Zoals wij reeds, uitvoerig, in ons novemhernummer aankondigden gaat ons jaarlijks souper gevolgd door een optreden van de Oostendse zangeres Georgette VAN EYCKEN door op

vrijdag 8 december 1989 om 19 uur

in de Ridderzaal van het Vossenhol te Stene.

DECEMBER II - ACTIVITEIT. VOORDRACHT MET DOCUMENTATIEMATERIAAL

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 21 december 1989 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6.

Het onderwerp : OOSTENDE EN DE BELGISCHE WERKLIEDENPARTIJ (1885-1886)

De spreker : de heer Emiel SMISSAERT, Licenciaat in de geschiedenis.

In het laatste kwart van de 19de eeuw werd het politiek gebeuren in ons land grondig doorkruist door de opkomst van een derde partij.

Nadat in 1877 de Vlaamse Socialistische Partij door ANSEELE was opgericht, en in 1878 de Brabantse Socialistische Partij door DE PAEPE, werd tenslotte in 1885 de Unitaire Belgische Werkliedenpartij te Brussel gesticht.

Over hoe het, ten dien tijde, met de Belgische Werkliedenpartij in Oostende gesteld was is tot nog toe weinig geweten. Daar is nu verandering in gekomen.

Ons bestuurslid, de heer Emiel SMISSAERT, heeft zich met taai volharding over het onderwerp gebogen.

Via het archief van enkele spilfiguren uit de beweging, Henri en Nelly VAN KOL, dat te Amsterdam in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis en het Internationaal Archief van de Vrouwenbeweging, bewaard wordt, wist hij, na nauwkeurig onderzoek, een massa feiten en achtergronden te achterhalen.

Mede door het grondig experteren van het weekblad "De Toekomst" en het dagblad "Vooruit" (toen pas ontstaan) kwam hij bijzonder

veel te weten van wat te Oostende, behoudens enkele uitzonderingen, lange tijd in de lokale pers werd doodgezwegen.

Aldus verzamelde hij een massa informatie over de Oostendse Socialistische bakkerij, een eigen Werkmansbibliotheek en een Spaarkas, tot midden 1886 alles uit elkaar viel.

Eens te meer een brok Oostendse geschiedenis die U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert HOSTÝN

XLVIII - GEDENKPLAAT GRAAF DE SMET DE NAEYERBRUG

Op één van de brugpylonen van de Graaf de Smet de Naeyerbrug, deze binnen de omheining van het goederenstation, vinden we een bronzen plaket met volgende tekst :

ÉDIFIÉ

DE 1901 A 1905

LE COMTE DE SMET DE NAEYER
MINISTRE DES FINANCES
ET DES TRAVAUX PUBLICS

ADMINISTRATION

DES

PONTS ET CHAUSSÉES

M.M. P.J. TROOST DIRECTEUR GÉNÉRAL

L. VAN GANSEBERGHE

INGÉNIEUR EN CHEF DIRECTEUR

P. VAN DER SCHUEREN

INGÉNIEUR PRINCIPAL

A. CADOLA CONDUCTEUR

ALBAN CHAMBON

ARCHITECTE

Voor meer gegevens verwijzen we naar onze artikels over A. CHAMBON (De Plate, Nov. 1976) en Karel DE KESEL (De Plate, 86/216).

door J.B. DREESEN

De bouw floreert. Dat merken we, zelfs met één oog, overal aan onze kust. Er rijzen weer mastodonten uit de grond. In ruil daarvoor staan we dagelijks weer naar gaten in het stadsbeeld te staren.

Aan die afbraak en vernieuwingswoede is weinig te doen, daar hebben we in het verleden tientallen voorbeelden van.

Waar misschien wel iets aan te doen is is aan de naamgeving van deze nieuwe gebouwen.

Waarom, als voorbeeld de "Pilotage", gekend als zodanig in de Oostendse volksmond, na afbraak en opbouw als appartementsgebouw "Chateau l'Hermitage" zal heten is mij een raadsel. Men had het even goed "Chateau Pilotage" kunnen noemen. Dat zou zinniger zijn geweest want dan verwees deze naam meteen naar het gebouw dat er ooit gestaan heeft en dat op vele foto's van het vroegere Oostende een ruime plaats kreeg.

Om tegemoet te komen aan al die bouwheren, met weinig verbeelding en nog minder historische kennis, starten we een reeks bijdragen die een antwoord geven op de vraag: "Komen er in de oudste beschrijvingen van Oostende en omgeving welbepaalde toponymen voor die gebruikt kunnen worden bij de naamgeving van gebouwen?"

We beginnen onze reeks met een wandeling doorheen het 28ste Begin van 's Heerwoutermans Ambacht (1). Wij kozen het 28ste Begin omdat we de grenzen daarvan, voorlopig, het nauwkeurigste kunnen bepalen op een hedendaagse kaart.

De beschrijving van het 28ste Begin luidt als volgt: BEGHINNENDE MET WEST VANDEN LAETSTE VOOR(SYDE) P(ER)CHEELE, ZUIDWEST BY DE KERCKE VAN SINTE CATHELYNE, TUSSCHEN DEN DYCWEGH ANDE NOORDTZYDE, DEN WATERGANCK ANDE ZUUDTOOSTZYDE, METTEN ZUUDTWESTH(ENDER) ANDEN ZYDELINGHEN ENDE ES TBELOOP DAER DE TAVERNE VAN SINTE CATHELYNE IN STAET DAER.

Situëren we nu even de grenzen van dit gebied op een hedendaagse kaart. De DYCWEGH lag, bij benadering, iets ten noorden van het tracé van de Leffingestraat tussen het Sinte Catharinaplein en de Steense Dijk. (Hierin is ook begrepen het deel van de straat dat eertijds over de Elisabethlaan lag en dat gedeeltelijk van naam veranderde of geïntegreerd werd in de bouwzone) (2). Het stuk van de ZYDELINGHEN, zoals hierboven beschreven staat, is te vereenzelvigen met het stuk van de Steense dijk dat loopt van de Prins Roselaan tot aan het uiteinde van de bijna rechte hoek waar de Lariksenlaan op de Steense Dijk uitkomt. Het tracé van de Steense Dijk is sedert de 18de eeuw niet veranderd en is dan ook voor de topografie van Oostende een uitstekend referentiepunt.

De WATERGANCK (hier wordt mee bedoeld de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG) moet gelegen hebben vanaf het kruispunt van de huidige Gelijkheidstraat en de Honoré Borgerstraat (waar zich het plein zonder naam bevindt) tot aan het uiteinde van de Lariksenlaan, tegen de Steense Dijk. Hiervoor verwijzen we naar de kaart van POURBUS van het Brugse Vrije (3) waarop men duidelijk kan zien dat de Watergang op dit punt aansloot op de Sluisvliet.

Vergelijken wij de oppervlakte van het aldus bepaald stuk met de grootte opgegeven voor het 28ste Begin dan komen we, bij benadering, tot eenzelfde waarde. Waar we op de Ommeloper voor het 28ste Begin

27,89 ha vinden (62 gemeten 1 lijn en 2 roeden) vinden wij voor het zelfde stuk op een moderne kaart 28,87 ha (65 gemeten en 1 lijn). (Een gemet is gelijk aan 4.423,68 vierkante meter). Het verschil van ongeveer een hectare spruit voort uit het feit dat de juiste loop van de Watergang niet nauwkeurig te bepalen is bij gebrek aan referentiepunten.

Wat vinden wij nu voor het hierboven beschreven deel van de Ommeloper als namen en toponiemen ?

Wij beginnen langs de DYCWECH (Leffingestraat) van oost naar west, dit is van de vroegere standplaats van de kerk naar de Steense Dijk, en dan krijgen we achtereenvolgens :

- de TAVERNE en SCAPELAERHUUS. We hebben hier te maken met de dorpskroeg van Sinte Catharina-west en het huis van enen CAPELAERE (?).
- de "hofstede waer JAN AERNOUDTS wuent".
- een stuk land, behorende tot verscheidene eigenaars, dat DE HAMMELE heet. Dit woord komt niet voor in het Middeleeuwse Woordenboek van VERDAM en voorlopig heb ik er nog geen verklaring voor.
- een hofstede zonder vermelding van de persoon die er op woont.
- de " QUINTENShofstede".
- de "hofstede van PIETER VERGRONE".
- een stuk land "waer een vervallen hofstede op staet daer wijlent ADRIAEN VAN HOORNE placht te wuenen".

We gaan nu even langs de ZYDELINGHEN (Steense Dijk) van noord naar zuid, (d.w.z. van de Prins Roselaan tot aan de Lariksenlaan).

- "ande Huelbrugge te RATTEGATE". Daar lag dus een heulbrugge (dit is een boogbrug in hout of steen) over de Sluisvliet. Dit was normaal want van hieruit vertrok op de westkant van de Sluisvliet een baan die naar het zuiden liep en waarschijnlijk een andere baan die west langs de CLEENE ZYDELINGHE liep naar de duinen ten westen van Mariakerke-kerk.
- een stuk land genoemd DE WULPE. Volgens het Middeleeuws Woordenboek van VERDAM is Wulp = Welp, het jong van sommige diersoorten. Het verband is hier niet onmiddellijk duidelijk. Het ligt echter waarschijnlijk in de verklaring die voor de naam Wulpen (tussen Nieuwpoort en Veurne) wordt gegeven, namelijk "wellend water". Een Wulp is ook nog een snip-achtige waadvogel die we nog regelmatig in de (weinige) duinpannen aan onze kust kunnen zien.
- de "PANNEVOCX HOUCK". De plaats waar de Watergang overgaat in de Sluisvliet.

Tot daar de gegevens die we noteerden in de beschrijving van het 28ste Begin. De oogst is niet groot, maar alle begin is moeilijk. Op een stuk van 28 ha hebben we één herberg zonder naam, het huis van enen Capelaer (?), vier namen van bewoners van een hofstede (Aernoudts, Quintens, Vergrone en Van Hoorne) één aanduiding van de plaats van een brug en vier toponiemen, twee stukken land "De Hammele" en "De Wulpe" en twee punten het "Rattegat" en "Pannevouchouck".

Verwijzingen

- (1) R.A. Brugge. Ommeloper van 's Heerwoutermans Ambacht 1559. Onder Blankenbergse Watering nr. 517.

- (2) J.B. Dreesen. Tijdschrift De Plate 1988, blz. 88.193.
- (3) Kaart van het Vrije, geschilderd door Pourbus (1562) en herschilderd door Claeysens (1596). Stadhuis Brugge of het gebouw van het Brugse Vrije te Brugge.

SCHRIJVERS AAN ZEE (2)

door Emiel SMISSAERT

Maar de kust in de Westhoek is ook een aantal verdienstelijke letterkundigen van eigen bodem rijk.

Te Sint-Idesbald is er niet alleen Dries Dehollander (met o.a. Heimwee (1971), En toch wordt het zomer (1975), maar ook Karel de Kandelaere (Zwanezang en hergeboorte (1983)).

Te Koksijde had, gedurende ruim dertig jaar, de dichter en essayist Luc van Brabant (1909-1977) zijn woonst. In 1987 is hij op passende wijze herdacht. Om den brode was hij handelaar in foto- en optische artikelen. Destijds kwam hij in de belangstelling door de uitgave, samen met Johan Daisne en Marcel Coole, van het literaire tijdschrift Klaverdrie (1937-1948). Zijn dichtbundels (wij noemen enkel Zeven ellen liefde uit 1940 en Klein viaticum uit 1945) bevatten realistische poëzie die nauw aansluit bij het dagelijks leven. Bij kenners maakte hij pas echt naam met zijn voortreffelijke vertalingen van Franse dichters als Louise Labé, Clément Marot en François Villon. In 1962 kreeg hij de prestigieuze Koopalprijs voor zijn studie over leven en werk van Louise Labé.

Ook Fernand Florizoone (°1925) strekt Koksijde tot eer. Hij is een bescheiden gebleven man én een fijngevoelige dichter : met de zee als achtergrond handelt hij in zijn verzen over de gewone, alledaagse gebeurtenissen van het leven. Dichtbundels als In de Branding (1965), Tussen Kriek en Wielewaal (1958), De Andere Planeet (1965) en Lezen in de Appelboom (1976) verdienen een vermelding. Ook hem werden literaire onderscheidingen toegekend, waaronder de Poëzieprijs 1986.

De Westhoek gaat fier op een historicus van formaat : Godgaf Dalle (°1920). Deze vruchtbare en veelzijdige onderzoeker kreeg in brede kringen een verdiende erkenning door de publikatie van zijn Gids voor de Westhoek, een zeer geslaagd en nuttig naslagwerk.

Onder de auteurs-van-eigen-streek telt Oostduinkerke de dichters-kunstschilder Daniel du Four, geïnspireerd door zee en duinen, en de dichter-advokaat Raoul Maria De Puydt. Op zijn aktief staan dichtbundels als Het verraad (1963), Brandenburgs Concerto (1967), De Menselijke Revolutie (1973) (6).

Ten zuidoosten van Koksijde ligt Oostduinkerke, met twee woonkernen : Oostduinkerke-Bad en Oostduinkerke-Dorp. Deze badplaats - eigenlijk een deelgemeente van Koksijde - beschikt over het wellicht mooiste strand van de kust : zeer breed, met fijn zand en zonder golfbrekers. En de zee ? Zoals overal langsheen de kust : ebbe en vloed, een komen en gaan van water...

In 1918 beschrijft Felix Timmermans (1886-1947) haar als volgt (7) :

18 december 1918

Ik sta aan de zee met het nieuws in mijn hand dat mijn vader morgen zal begraven worden.

Mijn goede, oude vader !

Van nacht heeft de storm over de zee heengestreden en nu ligt ze daar nog uit te zieden met lange witte golven. De avond die over de oneindigheid zakt heeft den hemel verbrand tot een kristal helder blauw in het noorden, en tot massale, donkere grijs-bruine wolken die nog als doovende kolen den rooden asem van de verdwenen zon dragen.

Waar de golven zich wegtrekken en het gladde zand vol blinking staat, daar ook glimt als op pek het rosse rood, dat van de donkere wolken valt. De zee is eenzaam en verlaten vol opkomende duisternis en achter het dorp komt de gouden, volle vrucht der kalme maan omhoog.

En mijn vader is eergister begraven en zal morgen begraven worden !

En als een zalf aan mijn vader en een zachte olie aan de verbittering mijns harten is deze eenzame, oneindige avondzee.

O vader, gij waart zoo goed, zoo goed en aangenaam !
(...)

O vader, de zee spreidt hare oneindigheid voor mij uit, de avond is over de wereld en de maan bloemt zilverig in den hemel.

Alle geluiden zwijgen, alleen de zee ruischt haar eeuwig, eenig lied.

Zoo ook zal in mij, het geruisch van uwe herinnering in mij blijven als een zacht weemoedig, teder lied, dat als een snaar die trillen blijft de andere geluiden mijns harten zal omzingen.

Want Gij waart mijn vader en mijn vriend !

Het stuk werd gedrukt in de Nederlandse krant Het Vaderland, waar Timmermans correspondent van was toen hij in 1918-1919 in Scheveningen verbleef. Ik vermoed dat nergens anders in het werk van "de Fé" een dergelijke beschrijving van de zee is aan te treffen. De zee en de kust zijn nooit een inspiratiebron geweest voor Timmermans. Sterker nog, in feite hield hij niet van de zee, "(...) en vooral van het strandleven. Water maakte hem altijd wat weemoedig en het onrustige van al die mensen, opeengehoopt tussen de tentjes, met kinderen die ruzie maakten voor een bal of een schuppeken, was niets voor hem" (8). Hij kwam er vooral omwille van de kinderen. Veel liever zat hij op het terras van het hotel-restaurant Duinenhof. Urenlang heeft hij er doorgebracht bij Doortje Rubbrecht, wellicht de enige Oostduinkerkenaar met wie hij echt bevriend was (9).

Tien jaar lang is Felix Timmermans met zijn familie een trouwe vakantieganger geweest in Oostduinkerke. De villa Laagland, gelegen in de Uitkijkweg, was zijn vakantieverblijf : daar is het dat hij voortwerkte aan Boerenpsalm (1935), daar ook is het dat hij bezoek ontving van heel wat mensen die naam en faam hadden in het Vlaamse literaire leven van toen.

Een glimp van hoe Felix Timmermans en de zijnen hun verblijf aan zee ondervonden, is terug te vinden in een brief van 11 augustus 1934 : "De dagen vliegen om. We kennen uur noch tijd, en moeten naar de gazet zien om te weten welke dag het is. Ik doe veel gymnastiek, maar 'k word er nog dikker mee. Ik schilder ook al eens en smoor veel pijpen" (10). Voor Vlamingen die aan de Westkust hun vakantie doorbrachten, werd een speciaal blad opgericht en uitgegeven, met de passende titel De Badgast (1933-1935). Een

lieftalig zeemeerminnetje werd door Felix Timmermans getekend omstreeks 1935 tijdens één van zijn talrijke verblijven te Oostduinkerke. Het diende als kenteken voor de habitués van de gezellige bijeenkomsten in hotel Duinenhof, iedere donderdagnamiddag.

Nog een ander trefpunt waar Vlaamse kunstenaars elkaar vonden, was het hotel Gauquié. Over Timmermans en de artiestenbijeenkomsten in hotel Gauquié schreef Het Volk in 1986 (11) het volgende :

Bijna dagelijks ging hij om vers gevangen garnalen, waar hij bijzonder verkikkerd op was. Iedere namiddag was er koffie met rozijnenbrood voor de bezoekers : in Duinpark verbleven immers ook tijdens de zomermaanden Veremans, Nand Verknoeke, Nest Claes, Walter Opsomer, prof. De Keyser, enz. Een gast die eens een volle maand bij hem verbleef, was de latere mgr. Pronti, toen nog een eehvoudige priester in Assisië, en bij wie Felix Timmermans verbleef toen hij naar het land van Sint-Franciscus toog. Tegen de avond ging het er wat ernstiger aan toe. Dan werd in een zaal van hotel Gauquié een "Vlaams feest" gehouden zonder academische inslag. Ieder gaf om beurt wat ten beste, een voorlezing of een stukje pianospel, waarbij de vrolijke noot altijd domineerde. Een haarlok van Felix Timmermans werd eens per opbod verkocht voor een liefdadig werk. Het bracht, in die tijd, 3.000 ₣ op. Wanneer het heimwee naar de Nete hem te pakken had, trok hij de polders in en bewonderde de reigers op zoek naar paling.

En Felix Timmermans wordt nergens beter getypeerd dan in onderstaande anekdote (12) :

Dat hij niet gaarne naar zee ging, daar liet vader nooit een woord van horen tenzij pas veel later, als wij allemaal liever naar de Kempen in vakantie gingen. Zo was hij : als er moeilijkheden, onrust of last te dragen waren, dan nam hij dat stilletjes voor zich alleen en zorgde er voor, dat niemand iets vermoedde. En om Mama en ons en de vele familieleden, die altijd meegingen, een aangenaam verlof te bezorgen, deed hij plezanter dan anders. Hij maakte voor ons boten, kastelen en krokodillen in 't zand : hij ging mee baden met de kleinsten; kocht voor ons "boules de l'Yser", vlaggetjes en hoorns ijskreeem; hij liet ons op ezeltjes rijden, zat geduldig aan de patisseries te wachten tot wij onze limonade hadden uitgedronken en ging mee vissen met de ophaalnetjes op het staketsel. En alles met volle overgave. Hij liet ons lachen, wij amuseerden ons, en daar had hij dan deugd van. Alleen van de schone zonsondergangen en de enige, pure luchten van het Noorden kon hij genieten, en elken dag ging hij, samen met Gommair, naar de ondergaande zon kijken. Op een keer regende het dat het goot. Op den dijk : geen mens, en van de zon : geen gedacht. Slechts een overal aanwezige journalist zag onzen Pa met den kleinen Gommair op zijn schouders in den kletsenden regen wandelen. Hij knipte

hem algauw en 's anderendaags stond hun foto in de gazet met eronder : "Slechts één mens komt naar de zee om het te zien regenen : Pallieter".

Oostduinkerke heeft trouw en piëteitsvol de herinnering aan haar "schoonste ere-toerist" en haar "bepaamste ere-burger" bewaard.

Een eerste stijlvolle Timmermanshulde greep plaats in 1957, tien jaar na de dood van de schrijver. Bij die gelegenheid werd o.a. een gedenkplaat aan villa Laagland aangebracht en onthuld. Vervolgens, begin juli 1986, werd opnieuw een herdenking georganiseerd in Oostduinkerke : een tentoonstelling van Timmermans' grafisch werk en diverse vakantieherinneringen brachten de grote Lierenaar terug naar zijn vakantieoord van destijds. Deze expositie vond plaats van 4 tot 14 juli 1986 en de kleine brochure Felix Timmerman-herdenking : 1886-1986, Oostduinkerke bewaart de herinnering aan dit evenement.

Nog te Oostduinkerke verbleven, althans voor een gedeelte van het jaar, de Antwerpse jeugdschrijvers Leen van Marcke (°1902) en haar echtgenoot Jan Peeters (1892-1978).

Gedurende vele jaren hebben hier de Dagen van de Vlaamse Gids plaats gevonden : het was een gegeerd en dankbaar trefpunt voor tal van auteurs en literatuurliedhebbers. Begin jaren tachtig werd de ontmoetingsplaats voor de Dagen overgebracht naar Oostende waar onderdak wordt gevonden in het Thermenhotel.

De meest zuidelijk gelegen badplaats, met nog veel duinen en met het breedste strand van de hele kust, is De Panne, een "badplaats voor gezinnen met kinderen" zoals ze zichzelf aankondigt. Ook daar was Karel Jonckheere aan te treffen. Eerst in villa Les Tropiques in de Koninginnelaan (periode 1945-1949), later in villa Claude-Isette in de Majoor d'Hooghelaan (periode 1951-1953), zo wordt vermeld in de voortreffelijke Literaire gids van België, Nederland en Luxemburg (1971).

Ook Hendrik Conscience (1812-1883) heeft hier zijn sporen nagelaten. Zijn roman Bella Stock (1861) is de romantische geschiedenis van een jonge Franse edelman die het schrikbewind in zijn land ontvlucht en tot twee keer toe door een vissersmeisje uit De Panne van de dood wordt gered.

De grootheid van Consciences stijl en visie ligt in zijn eenvoud en natuurlijkheid. Dat bracht zijn werk internationale bijval en hij is indertijd aanbeden geworden door miljoenen.

Conscience was niet enkel een dromer, maar tevens een verlegen, mensenschuw man. Ziekelijk en zwaarmoedig van aard trok hij zich graag terug in de natuur om tot rust te komen en om zijn geschokt innerlijk evenwicht te herstellen. In 1859 kende hij opnieuw een dergelijke crisis. In een brief verklaarde hij : "Mijn zenuwen zijn ontsteld. Dezer dagen ben ik uit Kortrijk gaan lopen en heb mij naar de zee begeven, tusschen Veurne en Duinkerke, waer ik vier dagen in eenzaamheid langs het strand heb gedwaeld" (13). Is het toen dat hij in het gezelschap verkeerde van een zekere Smaghe die visser was in De Panne en die Conscience in 1830 had leren kennen als vrijwilliger in de kazerne van Dendermonde ? Hoe dan ook, later kwam Conscience terug en ditmaal in gezelschap van zijn trouwe vriend Dujardin, die illustrator was van Consciences

boeken. Toen Bella Stock in 1861 verscheen herkende men in de tekeningen heel wat Pannenaars. Stock leek op vader Smaghe en Bella was zonder meer Bella Smaghe ! (13)

(vervolgt)

DE OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XL

BELANGRIJKSTE SOLISTEN EN GASTDIRIGENTEN IN HET KURSAAL 1850-1914 (3)

door Ann CASIER

Periode 1890-1894

De zussen Ilonka en Deszo HOVAKS brachten het publiek in verrukking op een Hongaars concert. Ze demonstreerden, er hun virtuositeit op een cimbalom in een paar originele composities en veel transcripties (1).

Jean PERIER (1869-1954), zoon van dirigent Emile en broer van genrezanger Camille, kwam in 1890 voor 't eerst meewerken aan een concert te Oostende onder leiding van zijn vader. Daar zong hij een compositie van zijn vader "J'étais aimé" met een frisse jonge stem en een uitstekende accentuering (2). Hij was toen nog helemaal niet beroemd, want hij zat pas in het vak. Op wens van zijn vader was hij in dienst bij een bank gegaan, maar liet zich naderhand als bariton aan het conservatorium van Parijs inschrijven (3). In 1891 en 1892 behaalde hij con brio zijn tweede en eerste prijs zang en "opéra-comique" (4). Hij debuteerde als Monastatos uit MOZARTS "Zauberflöte" in de Parijse Opera-comique, waaraan hij praktisch zijn hele leven verbonden bleef. Aan de wereldpremière van "Pelléas en Mélisande" van Claude DEBUSSY in 1902 werkte hij intens mee : hij was de mannelijke hoofdrolspeler Pelléas (5). Hij behoorde gedurende bijna 50 jaar tot één van de grootste Franse (van Belgische afkomst) artiesten, actief in opera, operette, toneel en film. Hij combineerde in 1890 en erna nog verschillende malen een familiebezoek met een optreden in het Oostends kursaal.

Wonderkinderen waren in het Kursaal altijd welkom en het 12-jarig meisje, Céleste PAINPARE, die het eerste pianoconcerto van BEETHOVEN uitvoerde met veel gevoel en zonder fouten in de moeilijkste passages, wakte zeker bewondering op. Ook de 13-jarige pianovirtuoos Brahm VAN DEN BERGH maakte het publiek enthousiast (6).

Het trio YVEL (sopraan aan de Opera-comique), Imbert DE LA TOUR (eerste prijs conservatorium Parijs) en bariton MINSSART zorgde voor een massale opkomst : alle gangen die naar de zaal leidden waren volzet. Het duo "L'amour sacré" uit "La muette de Portici" van AUBER moest driemaal overgedaan worden en ook het trio uit "Jerusalem" van G. VERDI wilde het publiek opnieuw horen (7).

De beroemde Jozef WIENIAWSKY, een trouw bezoeker van Oostende, die regelmatig optrad in het Casino, nam op 20 augustus 1891 de leiding van het orkest in handen voor de uitvoering van zijn "Rêverie", "Scherzo" en "Mazurka villageoise". Het jaar daarop (op 25.08.1892) leidde hij er de ouverture van "Guillaume le Taciturne".

Op 28 juli 1892 stonden slechts twee composities op het programma, beide gecomponeerd en geleid door Paul GILSON en het werd één van de mooiste concerten van het seizoen :

1. Moïse au Sinaï (cantate bekroond met de Romeprijs) (fragmenten)
Marie : Maritza BASTEYNS
Moïse : J. DE BACKER

2. La mer (symfonische schetsen naar een gedicht van Eddy LEVIS)
Recitant : Georges VANDEN PLAS

Van de cantate, op tekst van Jules SAUVENIÈRE, werden alle zuiver instrumentale delen uitgevoerd en de voornaamste passages (gearrangeerd) voor één of twee stemmen en orkest. De twee composities impressioneerden het publiek en GILSON werd hartelijk toegejuicht door toehoorders en uitvoerders (8). 's Anderendaags werd het zelfde programma letterlijk herhaald en nog eens vier dagen later kreeg "La mer" een derde auditie, versterkt door de harmonie van de derde Linie (9).

25 augustus 1892 werd ook een belangrijke dag : op het middagconcert trad de Amerikaanse violiste Nora CLENCH, gevierd in twee continenten, op met fragmenten uit MENDELSSOHN'S vioolconcerto. Op hetzelfde concert dirigeerde de jonge Belg Karel MESTDAGH de eerste uitvoering van zijn serenade "Aan het liefken". Jozef WIENIAWSKY dirigeerde er tevens werk van zichzelf en zijn overleden broer.

F. LEBORNE, een Belgisch componist en muziekcriticus te Parijs was op 4 augustus 1893 weer in het Kursaal te gast; hij leidde er "Scènes de ballet" en "Aquarelles".

Arthur DE GREEF kwam eigen composities dirigeren en bracht daarbij zijn collaga, D. DEMEST, professor zang aan hetzelfde Brusselse conservatorium en pianiste J. SEVENANTS mee (17 aug. 1893).

Op 29 augustus 1893 stond de Antwerpse Jan BLOCKX op het podium om het Kursaalorkest te helpen bij de uitvoering van de suite uit "Maître Martin", drie Vlaamse dansen en het kermisfragment uit "Milenka". De overige uitvoeringen op dit concert werden opnieuw door L. RINSKOPF geleid (10).

Juliette FOLVILLE, violiste, pianiste en componiste, was de gast op het groot artistiek concert van donderdagnamiddag 7 sept. 1893.

In juli, augustus en september 1893 kwamen niet minder dan 30 solisten hun medewerking aan de concerten verlenen (11).

Het belangrijkste seizoen-festival (op 15 juli 1894) was ongetwijfeld een concert volledig aan P. BENOIT (1834-1901) gewijd en onder zijn leiding. De favoriete zangers van P. BENOIT werkten er aan mee : SOETENS-FLAMENT en H. FONTAINE. Het Kursaalorkest wachtte geen gemakkelijke taak, temeer daar het concert georganiseerd werd ter ere van het eerste internationaal congres van de pers. Nochtans was dit festival geen primeur voor de Belgische kust : drie jaar ervoor werd het georganiseerd in het Casino van Blankenberge, een stad die ook met een eigen orkest mooie zomerconcerten inrichtte. Het programma was interessant :

1. Elzenkoning, ouverture.
2. a. Joncfrou Kathelijne (poëzie J. DE GEYTER).
b. De Schelde, Jacob van Arteveldes geest (tekst : E. HIEL).
3. Het Meilief (poëzie : J. DE MEESTER).
a. Ouverture.
b. Lena's minnelied (1e acte).
c. Lena's vaarwel.
d. Epiloog.
4. Hymnus aan de Schoonheid (poëzie : E. HIEL).
a. Dans.
b. Aanroeping tot de kunst in de tempel van de schoonheid.
5. Religieuze feestmarsch.

Niet alleen muzikaal was deze manifestatie belangrijk, ook op taalgebied : de composities werden in het Nederlands beluisterd door een internationaal elite-publiek. Meteen een gelegenheid om in de pers eens het belangrijke muzikale verleden van de Vlamingen te berde te brengen (12). Het succes van dit concert was een stimulans om andere Vlamingen en Walen hun eigen composities in het Oostends Kursaal te laten dirigeren. Dit gebeurde op speciaal ingerichte "Belgische concerten".

Ook daarbuiten waren Belgische dirigenten-componisten welkom. Emile MATHIEU, directeur van de Leuvense muziekschool, kwam met een kwartet solisten en het grootse muziekschoolkoor. Ze brachten er, in samenwerking met het Kursaalorkest, fragmenten uit "Freyhir" en "Hoyoux".

Bij het zesde groot artistiek concert van het zomerseizoen 1894 waren de gasten de Londense alt Lina MENDELSSOHN, leerlinge van MARCHESI en familie van de componist, samen met de 16-jarige celliste Elise KUFFERATH. Zij behaalde bij Edouard JACOBS haar eerste prijs met grootste onderscheiding en had een triomfantelijke tournee door Rusland achter de rug (14). In 1894 werden naast de gewone concerten, nog 26 grote concerten georganiseerd waaraan een hele pleiade vooraanstaande musici meewerkten (15).

(vervolgt)

-
- (1) S.O., 23.07.1890.
  - (2) S.O., 31.07.1890 en 02.08.1890.
  - (3) A. MENETRAT, art. Perier Jean, in Die Musik in Geschichte und Gegenwart, o.l.v. F. BLUME, dl. 10, Kassel-Bazel, kol. 1069-1070.
  - (4) S.O., 27.07.1891 en E.O., 28.07.1892.
  - (5) art. Périer Jean, in Algemene muziekencyclopedie, o.l.v. J. ROBIJNS, J. MOSTAERT en M. ZIJLSTRA, dl. 8, Haarlem, 1983, p. 67.
A. MENETRAT, art. cit., geeft verkeerdelijk jaartal 1900 op.
  - (6) S.O., 07 en 09.08.1890; S.O., 28 en 30.07.1891.
  - (7) S.O., 02 en 04.08.1891.
  - (8) S.O., 28 en 30.07.1892.
  - (9) S.O., 02.08.1892.
  - (10) S.O., 31.08.1893. Jean (sic) BLOCKX werd er geprezen als Vlaams componist naast Peter BENOIT.
  - (11) Hun namen staan opgesomd in S.O., 28.09.1893.
  - (12) S.O., 15, 16 en 17.07.1894.
  - (13) S.O., 12 en 13.08.1894.
  - (14) S.O., 23 en 24.08.1894.
  - (15) S.O., 30.09.1894.

DE LEIDING VAN DE OPENBARE WERKEN IN HET KUSTGEBIED
IN DE VORIGE EEUW

door Gerard VANDAMME

Het is amper anderhalve eeuw geleden dat het Ministerie van Openbare Werken werd opgericht. Dit gebeurde bij besluit van 13 januari 1837 van koning Leopold I. De eerste minister van Openbare Werken werd Baron Jean-Baptiste NOTHOMB.

De bevoegdheden die aan het nieuwe departement werden toegewezen waren toen zeer uiteenlopend : openbare werken, mijnen, zeeuwen,

militaire dienst, burgerwacht, posterijen, besteldienst, munt, goud- en zilverwaarborgen, maten en gewichten.

In 1894 omvatte het Departement voor Openbare werken vier grote besturen nl. het Mijnwezen, het Bestuur der Posterijen, het Bijzonder Bestuur der Spoorwegen en het Korps van Bruggen en Wegen. Gaandeweg liepen deze besturen soms in elkaar of werden gesplitst, verloren een deel van hun bevoegdheid of werden uitgebreid. Nieuwe opdrachten kwamen tot stand en gaven aanleiding tot nieuwe diensten. Sommige besturen en diensten veranderden van Departement of vormden een nieuw Ministerie.

Dientengevolge kreeg het Departement van Openbare Werken tussen 1837 en heden diverse benamingen :

1837	Ministerie van Openbare Werken.
1882	" " Binnenlandse Zaken.
1884	" " Landbouw, Nijverheid en Openbare Werken.
1894	" " Landbouw, Nijverheid, Arbeid en Openbare Werken.
1895	" " Landbouw en Openbare Werken.
1899	" " Financiën en Openbare Werken.
1907	" " Openbare Werken.
1910	" " Landbouw en Openbare Werken.
1918	" " Openbare Werken.
1921	" " Landbouw en Openbare Werken.
1925	" " Openbare Werken.
1934	" " Openbare Werken en Werkloosheidsbestrijding.
1936	" " Openbare Werken.
1938	" " Openbare Werken en Werkloosheidsbestrijding.
1940	" " Openbare Werken.
1952	" " Openbare Werken en Wederopbouw.
1961	" " Openbare Werken (1).

Bij opsporingen naar de uitvoeringsperioden van de vele haven- en waterwerken, welke in het verleden werden uitgevoerd kan de kennis van de opeenvolgende benamingen van het Ministerie wellicht van nut zijn.

* * *

Vóór het oprichten van het Ministerie van Openbare Werken in 1837, vielen de zeedijken - deze van Oostende in het bijzonder - vrijwel uitsluitend onder de bevoegdheid van het Ministerie van Oorlog. Ze werden immers naast hun zeeverende functie, vooral als verdedigingsfront voor de erachter gelegen stad beschouwd. Het Ministerie van Oorlog behield zijn medezeggenschap tot in 1865, wanneer Oostende als vestingstad werd opgeheven, en alle militaire erfdiensbaarheden vervielen (2).

Het is hier wellicht nuttig even de aandacht te vestigen op het "Korps van Bruggen en Wegen", dat van bij de oprichting van het Ministerie van Openbare Werken, onder dit ministerie ressorteerde.

Dit bijzonder ingenieurskorps dat met de leiding van alle grote openbare werken gelast was, vond zijn oorsprong in Frankrijk - voor zover kon achterhaald worden - kort vóór 1770, onder de regering van Lodewijk XVI. Na de inlijving van ons land bij Frankrijk vanaf 1795, vielen ook hier alle openbare werken onder de bevoegdheid van dit korps. Onder het Frans regime werkten ook Vlamingen, Walen en Nederlanders als "ingénieur des Ponts et Chaussées".

Het is de Franse ingenieur LE JOLIVET, "inspecteur des Ponts et Chaussées", die beschouwd wordt als de promotor van de oprichting

van een afzonderlijk korps, dat ons gewest onder zijn bevoegdheid zou krijgen. Dit kreeg echter slechts vorm na zijn overlijden in 1796, onder zijn opvolger inspecteur DUCLOS (3). Het Korps van Bruggen en Wegen is in zekere zin blijven bestaan tot op heden, ongeacht het bewind - Frans, Nederlands of Belgisch -, waaronder het werkte. Om het adjektief "van Bruggen en Wegen" aan de ingenieurstitel te mogen toevoegen, is heden nog steeds het slagen in een speciaal staatsexamen vereist. De bevoegdheid van het Korps is echter niet duidelijk meer afgelijnd. Ingenieurs - of hogere rangen - "van Bruggen en Wegen" kan men thans in allerhande besturen aantreffen.

In de vorige eeuw vinden we, voor wat het kustgebied betreft, onder de leidende figuren van het Korps van Bruggen en Wegen, enkele merkwaardige personaliteiten - sommige alleen al om hun indrukwekkende naam.

- In 1808 wordt er een ingenieur RAFFENEUX DE L'ISLE vermeld bij de leiding van het dichten van een grote bres in de zeedijk bij het Albertusfort te Mariakerke, waarbij in de Sinte-Catharinapolder tot bij Stene-Dorp, o.m. vijf hofsteden onder water kwamen te staan. Er was, gelukkig toen nog geen andere bebouwing in de polder. Terloops : de bres werd gedicht met vette klei gedolven uit een weide van Hubert PASSCHIJN te Mariakerke. Deze eiste een te hoge prijs voor de onteigende grond en de betwisting hierover was in 1811 nog niet bijgelegd.

Dezelfde voornoemde ingenieur was de ontwerper van de eerste spuikom van Oostende (met de spuisluis, de zg. Écluse Française) die in 1810 in gebruik kwam, en spoedig zou blijken onvoldoende te functioneren, wegens de te geringe oppervlakte.

- In 1809 vinden we een hoofdingenieur Baron SAINT GENOIS.

- In 1815 treffen we Jan DE BROCK aan als "inspecteur van de waterstaat" (Nederl. Bewind). Rond 1820 is hij hoofdingenieur, en in 1843 Directeur-Generaal van Bruggen en Wegen (3). Zijn naam komt voor op verschillende ontwerpen betreffende werken aan de Oostendse haven en de verdediging van de kust voor Blankenberge. Hij werkte onder Frans, Nederland en Belgisch bewind.

Het plan van Oostende uit 1839 met de vermelding van de voornaamste gebouwen, door hem opgemaakt, is ruim bekend.

- Rond 1858 is er de Provinciale Directeur, Hoofdingenieur van Bruggen en Wegen GÉRARDOT DE SERMOISE, die nauw betrokken was bij de bouwtoelatingen voor de eerste gebouwen en hotels langs de Oostendse zeedijk (2). Zijn naam komt eveneens voor op verschillende projecten tot versterking van zeedijken en tot het bouwen van kaaien aan de Oostzijde van de stad.

- In 1869 komt ingenieur Pieter DE MEY (°Gent 1844) in dienst bij Bruggen en Wegen. Hij wordt Hoofdingenieur-Directeur in 1885, en belast met de leiding der werken in het kustgebied in november 1886. In 1895 wordt hij hoofdingenieur van de provincie West-Vlaanderen (3).

Zijn naam blijft verbonden aan het ontwerp van de grote havenwerken te Oostende omstreeks 1900 (w.o. de naar hem genoemde zeesluis). De aanleg van de haven van Zeebrugge, het zeekanaal en de achterhaven te Brugge, gebeurde volgens een ontwerp, dat ir. DEMEY fel bekampt had, maar dat door politieke machinatie, de voorkeur kreeg van het Ministerie, boven zijn eigen tegenontwerp.

Al was de bevoegdheid van ir. DEMEY op waterbouwkundig gebied internationaal erkend, en al genoot hij de steun van Leopold II, toch ondervond hij tijdens zijn loopbaan veel tegenwerking, afgunst en laster, die zelfs na zijn dood in 1898 niet ophield (3). Zijn bronzen borstbeeld bevindt zich thans in het Heemmuseum.

* * *

Heden vallen alle waterbouwkundige werken in het kustgebied onder de bevoegdheid van de Dienst der Kust van het Ministerie van Openbare Werken - Bestuur der Waterwegen, met zetel te Oostende.

Deze dienst werd opgericht in 1898 als de "Bijzondere Dienst der Kust" (sedert 1951 werd de term "Bijzondere" gesupprimeerd). Ze had als oorspronkelijke opdrachten :

1. Bouwen van een nieuwe zeesluis met vlotdokken en uitbreiding van de haveninrichting te Oostende.
2. Bouwen van een haven te Brugge en een haven te Zeebrugge, en van een zeekanaal ter verbinding van de havens.

De Dienst werd later uitgebreid met de volgende bevoegdheden :

- Beheer van de volledige kustlijn met de vier havens : Nieuwpoort, Oostende, Blankenberge, Zeebrugge.
- Beheer van de kanalen Brugge-Oostende, Plassendale-Nieuwpoort, Nieuwpoort-Duinkerke, Ieper-Ijzer, Ieper-Komen, en Lokanaal.
- Beheer van de Rivier de Ijzer en van de Bergenvaart (Veurne-St. Winoksbergen).
- Toezicht op het Boudewijnkanaal (Brugge-Zeebrugge) en het kanaal Brugge-Sluis.
- Onderhoud van de toegangseulen en passen in zee.
- Onderhoud van de havens en van de havengeulen.
- Onderhoud en bescherming van de stranden en de domeinduinen.
- Hydrografische Dienst en Meteostation.
- Metingen en publikaties ten behoeve van de zeevaart.

De Dienst der Kust is thans ingedeeld in twee direkties :

1. Midden- en Westkust : vanaf de Franse grens t.e.m. Blankenberge + achterland.
2. Oostkust : Zeebrugge tot de Nederlandse grens + achterland.

Ze is gevestigd in het Administratief Centrum, Vrijhavenstraat 3 te Oostende

-
- (1) Equipe : Tijdschrift van het Personeel van het Ministerie van Openbare Werken. 1986/2.
  - (2) D. FARASYN : Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk. 1830-1978. De Plate - Mei 1979.
  - (3) C. LOONTIENS : Duin en strandverdediging langs de Vlaamse kust. Oostende 1940.

BROCHURE EMILE BULCKE

In coproductie met "De Plate" verschijnt ca. 20 december een gedrukte brochure over kunstschilder Emile BULCKE (24 blz.; 15 foto's z/w). De verkoopprijs bedraagt 150 Fr.

De tekst is van de hand van Stadsconservator Norbert HOSTYN. De brochure zal te koop zijn aan de balies van ons Heemmuseum & het Museum voor Schone Kunsten.

A. VAN ISEGHEM

EINDEJAARSSFEER IN DE VIJFTIGER JAREN

— KAPPELLESTRAAT —

Kappellestraat, z.d.

Kappellestraat, 1954.

door Norbert HOSTYN

DE ARCHITECTEN - 2

7. André DANIELS

Werd reeds eerder uitvoerig behandeld in "De Plate", januari 1977.

Enkele aanvullingen :

- Ombouw van het huis "ALBION" (hoek Kapucijnenstraat/Groentemarkt), in uitgesproken art-décostijl (toestand vóór ombouw zie : Vanalderweireldt nr. 60).

(Volgens een van mijn zegslui werd onder dit gebouw tijdens de werken lijken uit de tijd van het Beleg 1601-1604 aangetroffen.

- Het hotel "LIDO", hoek L. Spilliaertstraat/Van Iseghemlaan.
- In 1924 presenteerde hij een reeks urbanisatieplannen voor de stad (zie : De Zeewacht, 13 dec 1924, 27 dec 1924). Ze voorzagen het doortrekken van de Leopoldlaan, door het Leopoldpark tot aan het Maria-Hendrikapark. Dit impliceerde het verplaatsen van de Gasfabriek (waar nu het Gerechtshof staat), de spoorweg, het opvullen van het derde dok én het opofferen van het oostelijke gedeelte van het Stadspark.

Besproken in de Gemeenteraad van 23 dec 1924, stuitte het plan op een ongunstig onthaal wegens de hoge kosten en vooral het vernielen van het park.

Inmiddels zijn al deze punten reeds lang werkelijkheid....

DANIELS woonde in de Square Clémantine, 58.

8. Alfred DANNEEL

° Oostende, 15 mei 1893, + Den Haan, 16 januari 1952.

Gehuwd met Geno LAMS. Oudstrijder 14-18.

Woonde Léon Spilliaertstraat 45.

Realisaties : Christinastraat 133

Moerasstraat 6

Oude Molenstraat, 32

Poststraat, 17 (gesloopt in januari 1978)

Madridstraat (voorheen Corman) heel interessant om-

wille van de "golvende" conceptie van de voorgevel.

9. Antoine DANNEEL

Woonde en werkte ca. 1927 Van Iseghemlaan, 141.

Verdere gegevens ontbreken.

10. J. DEBRUYCKER

Modernistisch architect uit het Interbellum.

Woonde en werkte te Roeselare.

Realisatie : Elisabethlaan, het huis van Dr. Depuydt (Huis "Ooievaar") in 1987 omgebouwd tot een tweewoonst.

Werd vroeger uitgebreid behandeld in ons tijdschrift : cf. Marc DUBOIS, Woning Dokter Depuydt, "Ooievaar, Elisabethlaan, in De Plate, 80/99-103.

11. DEFOOR N.N...

Verdere gegevens ontbreken.

12. Théo DE LEE

Enkele realisaties :

- Meisjesschool Sint-Vincentius (Cirkelstraat).
- Sint-Pietersschool, Ooststraat, met een opvallende gevel in de geest van de Nieuwe Zakelijkheid, versierd met een sober beeld van de H. Petrus (beeldhouwer wellicht Jan MAES of Daniël DEVRIENDT).
- Langestraat 83, vernieuwing van de gevel Klooster Zusters van Liefde (origineel een 18-eeuwse façade).
- Tehuis Marie d'Hemptinne (Langestraat, 87).
- "EL MAR", voorheen Paster Pypeschool, SS Petrus en Paulusplein. Samen met VIERIN.
- Louisastraat, 4.
- Rustoord Emilie Jean, Kapucijnenstraat, 5 (gevel en veranderingen).
- Romestraat, 55.
- Prins Boudewijnstraat, 12.
- Jules Peurquaetstraat, 50.

13. DEMULDER N.N....

Verder gegevens ontbreken.

Realisaties : Londenstraat, 10.
Edouard Moreauxlaan, 11.

14. Oscar-Silvère DEREERE

° Oostende, 12 februari 1885, + Oostende, 22 mei 1952.

Gehuwd met Alice VAN DEN BROUCKE. Lid Kerkraad Parochie Sint-Jozef.
Woonde Brusselstraat, 7; in 1927 : Koningstraat, 64.

Hij was een telg uit een gekende aannemersfamilie te Oostende :
Auguste en Georges-Armand DEREERE (° Oostende, 08.08.1886) waren
aannemers.

Realisaties : Hendrik Serruyslaan, nr... (gesloopt najaar 1976; in
de rij tussen Jozef II straat en Euphr. Beernaert-
straat.
Tarwestraat, 13.

15. Edouard DE VLIAGER

° Oostende, 12 september 1888.

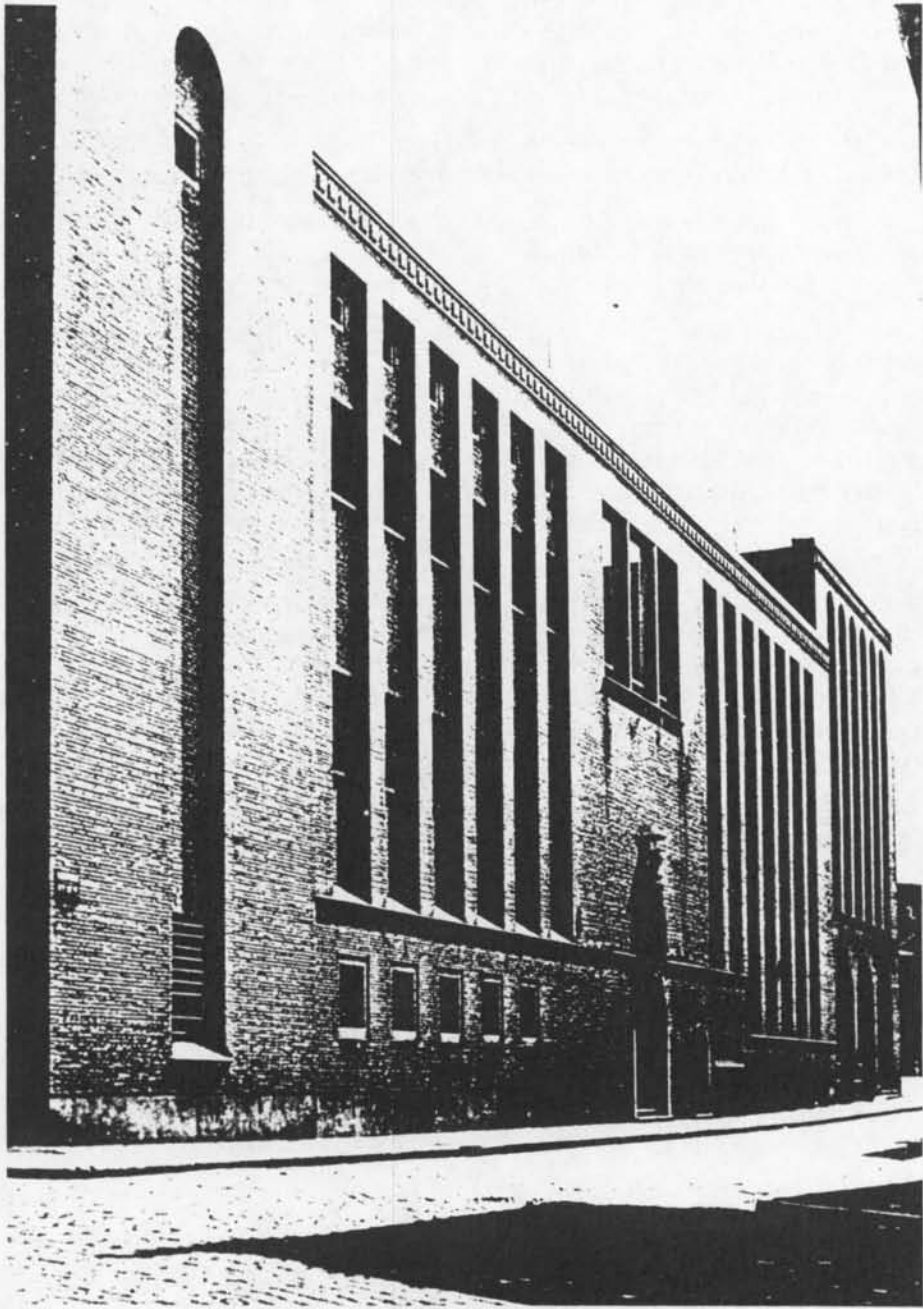
Gehuwd met Lydie RAU.

Woonde Koninginnelaan, 18.

Realisaties : Beeldhouwersstraat, 7
Bouwmeesterstraat, 7.
Leffingestraat, 63.
Zwaluwstraat, ...

(vervolgt)

§ § § § § § § §

PASTER PYPE SCHOOL

Rond 12 1/4 ure trekken een 6 tal Duitschers met een 10 tal peerden voorbij onze bureelen. Op het eerste verdiep van een der huizen van Meijuffer VERBEECK, door vluchtelingen bewoond, zitten eenige jongens te zien. Een hunner riep "sm...." naar de Duitschers en spuwde op een officier. Men kan denken hoe al de toeschouwers verschoten ! Gelukkiglijk nam de officier de zaak al den goeden kant : hij trok eventjes de schouders op en vervorderde zijn weg.

Een bijgeroepen politiebrigadier . . . . .
maning - maar toch, we beleefden eenige ogenblikken van ware angst.

Rond 3 ure komt een steamlaunch (motorbootje) voor de haven, denkkelijk een Engelsch bootje. De Duitsche wachten schieten er op : het bootje verwijdert zich.

De roep gaat onder 't volk dat er geschoten werd op eene Oostend-
sche sloep, die uit de richting van het Noorden komend, langs de Westpas van den Stroombank de haven wilde binnenvaren. Zoo gebeurde het niet : eene sloep, die nog aan de kaai lag, wilde in zee steken. De bemanning kreeg bevel terug te keeren en daar zij niet rap genoeg gehoorzaamden, schoten de Duitschers op onze visschers die gelukkiglijk niet getroffen werden. De sloep keerde dan terug.

Gedurende den ganschen namiddag komen troepkens Duitschers toe. De Duitschers hebben zich meester gemaakt der Middenpost, waar de portierster de sleutels afgaf en waar een schildwacht wordt geplaatst aan het Justicie...paleis. Ook onze 2 staties worden door de Duitschers bewaakt. Het personeel der staties is sedert eenige uren afgedankt.

Wij bemerken dat zekere Oostend- . . . . .
zijn met de Duitschers.

De brug der Kapellestraat wordt schildwachten, de bajonet op het geweer, bewaakt. Eenieder mag nochtans door.

Duitschers verklaren ons dat de gesloten winkels desnoods open zullen gebroken worden ! "ook de Oostendenaars moeten eten" zeggen ze. In alle geval, in enkele uren tijds zijn vele winkels, die gesloten waren, geopend geworden.

In het "Hôtel de la Couronne" zitten rond 4 1/2 ure verscheidene officieren rustig een glas bier te drinken.

Voor het stadhuis staat een peloton soldaten.

De Duitschers bezoeken onze herbergen en gedragen zich daar heel deftig, hun gelag betalend.

In de Stockholmstraat, rechtover den Volksbond, maken de Duitschers zich meester van eenen kamion, geladen met geweren. In den "mess" der officieren deelen zij de meubelen uit aan de straatjongens en vernielen de bibliotheek van 't leger.

Met den avond branden geene gaslanteerns in onze straten. In de Kapellestraat en op de Grootte Markt alsook aan de brug der Kapellestraat branden de gloeilampen. Overal in de stad is de volgende proklamatie aangeplakt.

STAD OOSTENDE

OPROEP TOT KALMTE

Ik acht het noodig, mijne vorige raadgevingen te herinneren

en nogmaals de aandacht mijner Medeburgers te vestigen op het uiterste gevaar, waarin een enkele vijandige daad, gepleegd door een burger, de Stad Oostende zou brengen, den dag waarop een Duitse troep deze zou komen bezetten.

Het beste dat de inwoners doen kunnen, als Duitse troepen onze stad zouden binnenkomen, is uit hunne huizen niet treden.

Samenscholingen kunnen gevaarlijke voorvallen verwekken, zelfs zonder de minste slechte inzichten van wege de toeschouwers.

Het wachtwoord moet dus zijn : Alle duitse troepen die, onze OPENE STAD zouden doortrekken of die er zich zouden komen vestigen, laten voorbijgaan zonder eenige aandacht op te vestigen.

MEDEBURGERS,

Wat er ook gebeure, aanhoort de stem van uwen Burgemeester en behoudt een onverstoorbare kalmte.

Gedaan te Oostende, den 14 Oct. 1914.

De Burgemeester,
A. LIEBAERT.

Om 8 1/2 ure van den avond, doen de Duitschers hunne zegepraalende intrede in Oostende. De stoet komt af door de Kapellestraat naar de Groote Markt. Vooraf 2 rijen fijfers en 2 rijen tamboers, die eenen marsch schuifelen of trommelen.

Daarachter, de "Wacht om Rhein" zingend, ruim 600 voetgangers, een 50 tal ruiters en een 20 tal karren met voorraad. Gansch het zootje neemt plaats op de Groote Markt, de peerden worden uitgespannen en naar hunne wederzijdsche stallingen gebracht, en de soldaten worden geleid, de eenen naar het stadhuis, de anderen naar verscheidene stadsscholen waar zij zullen overnachten. Ook de kazern is opgepropt met Duitschers.

Een gevoel van treurnis overviel al degenen die de "trionfante-lijke intrede" der Duitschers bijwoonden - en weinig waren er die tot het einde, toe, deze tergende en hoonende PARADE bijwonen konden - wij ook hadden den krop vol en vooraleer de laatste Duitschers op de Groote Markt. . . . . gen, over wat verder op de Groote Markt gebeurde, bekwamen wij 's anderendaags van eenen Duitscher.

* * *

Om een voorbeeld te geven van den hevigen schrik onzer visschersbevolking : deze morgen moest de genaamde Hermanie VROOME, weduwe Charles LUSYNE, wonende Schippersstraat 18, begraven worden. De vrouw was Maandag overleden en gister namiddag gekist geworden. Toen de lijkdragers deze morgen, een weinig na 7 1/2 ure, om het lijk kwamen, vonden zij de kist op het trapportaal van het tweede verdiep staan : de kamers waren gesloten, en de familie was weg, gevlucht !

* * *

. . . . . sloepenwerf, en die nu waarschijnlijk in handen der Duitschers zal vallen ?

1. eene sloep, in zijn inhouten, op de werf van Mevr. weduwe Aug. CATTOOR;
2. eene kleine sloep, in zijn inhouten, op de werf van M. Aug. HAMMAN;

3. op dezelfde werf, in herstelling, eene kleinen sloep van Blankenberghe, reeder G. D'HONDT;
4. een klein scheepje, in zijn inhouten, op de werf van M. Henri PANESI;
5. op de werf van Mevr. weduwe Jozef DEWEERT-PANESI, een loodsboot in zijn inhouten en een gedeelte planking geplaatst, en
6. aan de "kielkaaie", een klein scheepken, in zijn inhouten.

* * *

Gister avond en heden voornoen was het op den Vuurtoren en op Sas-Slykens een algemeen loopen en draven en slepen en voeren. In de slachthuizen en op de waggons bij de schepen lagen groote hoopen koopwaren, uit Engeland toegekomen voor het Engelsch leger. Er bestond geen middel meer die koopwaren te verzenden en zo mocht eenieder mede nemen wat hij begeerde. 't Is jammer dat die toelating (werd er wel toelating verleend?) niet vroeger werd gegeven, want op verre na was alles nog niet weg toen de Duitschers binnenkwamen. 't En was nochtans niet dat de menschen hun best niet deden! Eerst was het dragen: bakken met dozen conserven, vleesch, sardienen, enz.; bakken suiker, beschuit, enz. Gister was zulks nog niet genoeg gekend, doch heden wist eenieder het nieuws en men trok dan ook met hondenwagens, steekkarren, karren en wagens, om geheele bakken eiers, stukken kaas van 70 kilos, balen rijst, koffij, cacao, bloem, enz., geheele vrachten schoenen, stukken goed, kleederen, leder, enz. Velos, motocycletten, autogetuig, werden ook weggebracht of in 't water geworpen. Dan mocht men de voorraad kolen van de schepen halen.

* * *

De Duitschers geneerden zich niet een beetje op den Vuurtorenwijk. Een enkel voorbeeld: ze stalden hunne peerden in de klassen der gemeenteschool!

Vrijdag 16 oktober -

TWEDE DAG DER BEZETTING

Gansch den nacht zijn nog bendjes Duitschers toegekomen en heden komen nog zoo wat een 5.000 man troepen (meest voetvolk, veel wielrijders, enkele ruiters) met eenige mitrailjeuzen binnen. Zoo ieder paar uren komt eene bende van ruim 750 à 800 man uit de richting van Brugge over 't Sas Slijkens of van Blankenberghe af langs de Koninklijke baan.

De klokken der kerken luiden niet meer.

De staf van het Duitse leger bevindt zich in het MAJESTIC HÔTEL en gebruikt dezelfde kamers die over eenige dagen door de Belgische Minister betrokken waren.

Rond 10 ure van den morgen rukt een korps van ruim 2.000 Duitschers, voorafgegaan door eenige wielrijders, in de richting van Nieuport op. Rond de noon keeren zij terug; volgens het schijnt, zijn de bruggen der sassen van Nieuport gedraaid en zouden de Bondgenoten zich in aanzienlijke macht over den Yser bevinden.

Rond 10 1/2 ure kwamen Duitschers op het hof van M. Gustaaf DECLERCQ-TOURNOY, Nieupoortschensteenweg en, hem de bajonet op de borst . . . . . waren ze met wel 300 op de hofstede, etend en drinkend van hooge boomen neder!

De Duitschers hebben zich meester gemaakt van de reiskoffers

die in de Zeestatie door de vluchtelingen waren gelaten geworden. De inhoud ervan, kostelijke fourruren, lijnwaad, kleederen, enz. werd aan de bevolking uitgedeeld.

Een duitsch geneesheer, die te Oudenburg legert, verklaart in een kruidenierswinkel der stad dat hij daar niets kon vinden. De duitschers, volgens hem, zouden reeds morgen Zaterdag vertrekken, hier slechts een klein garnizoen latend. Zij zijn duivels kwaad op de Engelschen. "Ik weet, zegt HERR DOKTOR, dat ik naar mijne dood ga, want Duitschland kan het niet volhouden tegen al zijne vijanden. Wij zullen in Oostende geen kwaad doen, maar moest er op een onzer soldaten geschoten worden, dan RASIREN (platleggen) wij gansch de stad". (Herr Dokter deed deze verklaringen aan een onzer stadgenooten, een Amerikaan).

Wij ontmoeten eenige soldaten en vernemen ervan dat de eerst binnengekomen troepen Saksers waren, nogal veel van Halle a/Saale. Zij ook zeggen dat er aan de Oostendenaars niets geschieden zal, doch zij zijn niet ontmoedigd, gelijk HERR DOKTOR, ver van daar : EIN KAISER IN EUROPA, zeggen ze ! Ze gaan naar Kales, en hier te Oostende zullen Zeppelins aankomen die naar Londen zullen vliegen.

Anderen weten te vertellen dat men in Duitschland kanonnen van 52 ctm. aan 't maken is, die 30 kilometers ver zullen kunnen schieten. De houwitsers zullen 4.000 meters hoog gaan. Wordt de te bereiken hoogte op 7.000 meters gebracht, dan hebben de houwitsers een draagvermogen van 10 kilometer.

Nog anderen, die voor Nancy gevochten hebben, weten te vertellen dat in een dag, in Lorreinen, de Franschen 7.000 doden lieten; dat voor Verdun 300.000 Franschen de neerlaag leden - doch zij zwijgen als vermoord over de misbakte van hun Kaiser, die Nancy niet innemen kon !

In 't spek schieten moeten de duitschers voorwaar nog hun meester vinden, - ofwel moeten z'allen, wij spreken van de soldaten natuurlijk, steenezels zijn. Nog eenige staaltjes van hunne... inlichtingen : rond Koningsberg (Oost-Pruisen) werden 70.000 Russen gevangen genomen; sedert Donderdag middag is Parijs in hun bezit; 40.000 Franschen moesten zich te Maubeuge overgeven aan nog geen 20.000 duitschers, enz. enz.

Wij ontmoeten er nochtans een, een pontonnier, die bekend dat de duitschers veel verliezen leden rond Dendermonde en bij 't overtrekken der Schelde. "Maar toch, zegt hij, konden de Belgen niet weerstaan ! Onze makkers, die getroffen werden, waren nog niet ten gronde gevallen, of wij waren reeds achter hen met de stukken der te leggen brug !" Hij toont ons zijn mes : al den eenen kant, een scherp lemmer, al den anderen kant, eene uitmunten-de zaag.

Heden zijn veel Berlijners binnengekomen. Wij vernemen van eenen MAGISTRAT (gemeenteraadsheer) van Schoenburg bij Berlijn, dat zij op 5n Oogst te wapen werden geroepen, tot den 11n in Berlijn bleven en dan, per ijzerweg, naar Aken, de Hollandsche grenzen aanzijds latende (NICHT DURCH HOLLAND, zegt hij en hij steunt er op) zijn zij over de provinciën Luik en Brabant, onder Mechelen, boven Gent en onder Brugge naar Oostende gekomen. Evenals al degene die wij aanspraken zegde hij dat "te Leuven MAN GESCHOSSEN HAT met jachtgeweren." 't Is juist alsof men hen de les van buiten had geleerd. HERR DOKTOR, deze morgen, vertelde 't zelfde !

Allen zijn ook uiterst bekommerd om te weet te komen langs waar de Engelsche troepen achteruitgetrokken zijn en, alhoewel zij willen laten verstaan dat zij hoegenaamd de Tommy's (Engelschen) niet vreezen, blijft bij ons den indruk dat zij kiekenvleesch krijgen bij d'enkele gedachte aan den Engelschman !

Voor zoveel wij hebben kunnen bemerken blijven de Duitschers zich nog deftig gedragen, in de bewoonde huizen, betalend wat ze eten of drinken. (Hebben wij aangeteekend dat de simpele soldaten alle 10 dagen rond de 7 frank trekken, 5 mark en 30 of 40 pfennig ? Zij krijgen daarenboven eten zooveel zij willen, natuurlijk soldaten-eten). Vele ook groeten de menschen op straat of in de herberg komende met een "mooyen" (morgen) "mittag" (middag) of "guten abend" (goeden avond); veel officieren slaan aan voor de dames en voor sommige burgers. Enkele Duitschers nochtans laten zien dat zij het zijn, en zoo is er een, in een kruidenierswinkel die eenen aankoop van fr. 1,50 betaalde met een stuk van een mark, een stuk van 10 pfennig en 2 stukken van 10 pfennig. In Duitsch geld was dit nu juist fr. 1,50, maar de kruidenierster dacht dat er slechts fr. 1,45 lag en zij miek eene opmerking die als volgt beantwoord werd : "Madam, gij leeft thans onder Duitsch regiem, en gij moet er u naar schikken".

De Duitschers hebben bezit genomen van het Koninklijk Paleis op den Zeedijk. De villas der Koninginnelaan, die gesloten waren, hebben zij open gebroken. Ook beginnen zij de gesloten winkels te openen en te plunderen.

Deze namiddag deelden de platkoppen op de Vander Sweepplaats gouden oorbellen uit aan plichtvergetende Oostendsche jonge meisjes.

Deze namiddag trokken wij naar Sas Slijkens. Eenieder mag vrij over de eerste brug der de Meysluis, alsook over de verschillende bruggen van 't Sas. Schildwachten zijn geplaatst aan de hangaars der Cockerillbooten, en soldaten lossen strooi dat zij binnenbrengen in de stedelijke hangaars - denkelijk om er dezen avond op te slapen.

Aan het verzendkantoor A. VRANCKEN (een Duitsch huis) waait de Duitsche vlag. Het is de eerste die wij te Oostende zien sedert de oorlog, want aan het stadhuis wappert nog immer de nationale driekleur. Enkel de Engelsche en Fransche vlaggetjes werden afgenomen.

De slachthuizen CARBON en de spoorlijnen er achter liggend worden door de Duitschers bewaakt. In de slachthuizen CARBON was de depot der schoenmakers van 't leger ingericht; er bleef daar een fortuin aan leder liggen. De waggons achter die slachthuizen waren opgepropt met allerhande eetwaren (kisten suiker, kazen, spek, rijst, koffij, enz.), cigaars en cigaretten, bijlen, spaden en ander tuig. Donderdag gedurende eenige uren bleven de slachthuizen CARBON en de waggons, waarvan hooger spraak, onbewaakt - en de bewoners van den omtrek mieken van de gelegenheid gebruik om er uit te nemen wat zij konden. Tegen den avond stelden de Duitschers schildwachten : 't is gedaan met Engelsch goed - want alles wat in die waggons stak kwam van Engelsche schepen - te redden !

De Duitschers zullen met het overige wel mooi weder maken, en nu zijn ze neerstig bezig met de waggons te ontladen en de hangaars der Cockerillbooten vol te steken.

Ook op het Sas trekt eene bende Duitschers ons voorbij : voor-aan, een officier te peerde, gevolgd door 49 of 50 reken van 4 man,

die er allen afgemat uit zien. . . . .
de deze morgen en HERR MAGISTRAT zal het ons dezen avond bevesti-
gen dat ze sedert 4 dagen voortdurend opmarschen, enkel 's nachts
in de boerderijen op stroo eenige korte uren rust nemend. Achter
de voetgangers, eenige ruiters, en dan een 10 tot 15 wagens van
alle slach - eene ware kollektie - wagens met proviand, met veld-
keukens in volle werking, met tuig, enz. Langs de bende rijden
officieren per velo.

Wij ontmoetten twee zulke benden. Onder de peerden die de
karren voorttrekken of er aan zijn vastgebonden, zijn er vele
die nooit den Duitschen grond betraden; veel karren zijn slechts
ook sedert korte dagen Duitschen eigendom. s' Kaisers's volk eischt
immers alles op wat het ziet, karren, peerden, velos, autos. De
eigenaars krijgen meestal "bons", betaalbaar, God weet wanneer !

Werklieden zij bezig met de boulons der tramriggels te ontbloo-
ten en sterk vast te zetten. Een weinig verder, aan de herberg
der weduwe Edouard VERDONCK, ligt een zwartpeerd, dood.

(vervolgt)

N.V.D.R. In de tekst zijn bepaalde zinnen vervangen door puntjes
(. . . .). Op deze plaats is de originele tekst onlees-
baar doordat de krant, bij het inbinden, verkeerdelijk
werd afgesneden.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (14)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Jacky EDDYN (saxofonist)

Marc CAIGNIE werd geboren te Westouter op 18 oktober 1945. Volgt
muziekconservatorium te Gent waar hij een eerste prijs behaalt
voor notenleer en een tweede voor transpositie. Op tournee van
1962 tot 1972 verblijft hij in verschillende landen van Europa
en Azië. De Oostendse periode loopt van 1972/73 tot 1978/79, waarin
hij verschillende plaatopnames heeft met de groep Kandahar. Zijn
activiteiten spelen zich echter af te Gent, vooral in het Arenathe-
ater. Is lid van het BRT Jazzorkest sinds 1978 dat vanaf 1 januari
1987 verandert in BRT Big Band. Hij woont momenteel in Watervliet.
Hij speelt nog regelmatig in het Orkest van Jean Jacques.

Bron : schriftelijke mededeling.

1° Still hooked on blues : Stones in my passway; Calcutta blues;
Mean old Frisco; Stormy monday; You got bad blood; Bright lights
& I'm going up; Hoochie coochie man; Five long years; Shake
your moneymaker.

Karel Bogard Blues Band m.o.a. K. Bogard, electr. piano, gitaar
& voc.; J. Eddyn, sax & klar.

Opgenomen in april 1976.

Milo productions.

2° From dusk until dawn : 15 stukken van Karel Bogard met o.a.
K. Bogard, voc., acoust. piano, gitaar, . . . ;

Jacky Eddyn, sax., klar., fluit en arrangementen.
Opgenomen op 31 maart, 14 april en 26 mei 1975.
Dwarf 4C 062-96844.

- 3° Long lived the sliced ham : 8 stukken door Kandahar. Kandahar = Karel Bogard, elect. piano, synthesiser, voc.; Jacky Eddyn, saxofoon, fluit; e.a.
Opgenomen in Tamara King Studio Belgium op 2, 4 en 5 november 1974.
Dwarf LP 1; 1LP.
- 4° Survivin' boogie; The dark hole rag, door Kandahar waaronder Jacky Eddyn, sax. en fluit.
Dwarf SLE 1; 1 single (uitgave 1974).
- 5° In the court of Catharina Squeezer : 6 stukken door Kandahar waaronder Jacky Eddyn, sax., fluit en arrangementen.
Opgenomen in Morgan Studio Brussel 11 mei en 10 juni 1975.
Dwarf 4C 062-96846.
- 6° Pictures from the past : 10 stukken door Kandahar met o.a. Jacky Eddyn, sax.
Opgenomen in Kritz international studio's Kuurne in augustus 1978.
GIP 143.026; 1LP (uitgave 1979).
- 7° Jacques Mercier : Chanson pour vous : 12 liederen gezongen door J. Mercier; Orkest met o.a. Jacky Eddyn, fluit, klarinet, saxofoon en arrangementen.
Opgenomen in Studio Morgan Brussel op 5 en 6 oktober 1975.
IBC 4C 054-97252; 1LP.
- 8° Op LP : Who cares van Tjens-Couter (zie verder).

Over James ENSOR

Mister James, van H. de Booij, muziek en W. Ertvelt, tekst.
Op compact disc : Ça va bien ?
Hans de Booij, zang; met begeleiding.
Philips 832838; 1CD (uitgave 1987).

MISTER JAMES

Et alors, Mister James,
Ça va bien? Ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien?
Mister James, ça va mieux?

Het is weer "Carnaval op het Strand"
De maskers van Ensor grijzen
In Oostende in het voorjaar
Waar het ruikt naar Engeland.
Ik was zijn minnares, zegt zij.
Ze neuriet zacht en glimlacht blij.
Er is "Muziek in de Langestraat"
De vissers dansen langs de vloedlijn
Met maskers van de broer van Bosch
Demonisch in een driekwartsmaat.
Ik was zijn minnares, zegt zij.
Ze neuriet zacht en glimlacht blij.

Et alors, Mister James,
Ça va bien? Ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien?
Mister James, ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien? Ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien, Mister James?

Als de zee tegen het duin kreunt
Schuilt de minnares van Ensor
In Café "Aux Trois Fontaines"
Voor de winterstorm die nadreunt.
Ik was zijn minnares, zegt zij.
Ze neuriet zacht en glimlacht blij.

Et alors, Mister James,
Ça va bien? Ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien?
Mister James, ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien? Ça va mieux?
Et alors, Mister James,
Ça va bien, Mister James?

Leo FERRER

- 1° Quand c'est fini ça recommence; Si tu t'en va; La maffia; Comme à Ostende
Léo Ferré, tekst en zang; F. Aussman et son orchestre.
Barclay BLY 70384; 1 single (uitgave 1966 ?).

Freddy FEYS (blazer, componist en orkestleider)

Geboren te Roeselare op 20 september 1929. Op jonge leeftijd speelt hij reeds op het accordeon van zijn vader. Als trommelaar sinds 1949 van de Muziekkapel van de Zeemacht volgt hij een cursus van zes maanden in het Oostends Muziekconservatorium voor saxofoon, waarmee hij de eerste prijs behaalt. Nochtans moet hij tot 1967 wachten om als saxofonist te mogen meespelen. Intussen vormt hij Freddy's dansorkest te Oostende en treed er mee voor de eerste maal in het openbaar op 3 oktober 1954. Zijn orkest bestond in de jaren vijftig-zestig uit volgende leden : Fr. FEYS, klarinet en leider; Gus ENDO, zang; Pete MONTI, zang en gitaar; Jean DELVI, zang, saxofoon en gitaar; Wim PARKS, trombone en accordeon; Stan ARCHIE, zang en trompet; André VYVEY, drums; Marc DEMAN, piano en hammondorgel; Eric VAN LOO, saxofoon; Gerd LAPOUTER, show- en ritme-man. Men mag hier terecht spreken van een "big band". Dit in ons land veel gevraagde orkest speelde ook onder de naam The Secrets, zij traden in de meest befaamde zalen op van die tijd. Freddy FEYS ontdekte Will TURA. Hij is componist van talloze liederen sinds de jaren '50 tot nu (zie daarvoor bij andere vermelde artiesten). F. FEYS is op alle Oostendse Revue's opgetreden. Van zijn orkest werden heel wat platen opgenomen, vooral op het merk Olympia.

Bron : Documentatie Stadsbibliotheek.
Het Volk 4-11-1988.

- 1° Willy Lustenhouwer : 't Is 'n peirdegedacht : met o.a. Ostendsche ploaten; Oostendsche potpourri (= Ga je mee naar zee gaan voeren, Al de meisjes van Oostende, Mo gie nie, Dikke Matille, Je kut d'erin).
W. Lustenhouwer en koor; met Orkest o.l.v. Freddy Feys.
Olympia LPT 33104; 1LP (uitgave 1971).
- 2° De boarebreker; Den AS, muziek van J. Winne en F. Feys, tekst van W. Lustenhouwer.
W. Lustenhouwer en De Spionkop, zang; met orkest. Aangeboden door Nieuwsblad van de kust.
Olympia LPQ 717; 1 single (uitgave 1973).
- 3° Liedjes op de dansvloer : Dansen als vroeger; Liefde of amour; Trinidad; Ga nu maar; Bleujeans en Cola; 's Avonds; Arriba Granada; Ra-ra-ra; Vreemde wegen; Arme dwaas; De grote dag. Muziek van F. Feys, tekst van J. Deensen.
R. Jones, F. Vann, zang; The Secrets o.l.v. F. Feys.
Baltic LP 715; 1LP (uitgave 1974).

FIGURES

- 1° Up up down town; Mangle and maim, van P. Decoutere.
Figures, zang en instrumentaal; met o.a. P. Decoutere.
Productie S. Feys.
Red Zebra RZ 003; 1 single (uitgave 1981 ?).

FLESH and FELL

Bestaat uit het Oostends duo Cathérine VANHOUCKE (geboren op 8-8-1961) en Jean-Pierre GOUDESONE (geboren op 6-12-1961), die te Brussel verblijven sinds 1984. Zij hebben hun eigen repertoire op twee maxi-singles en een videoclip. Een LP is in de maak.

Bron : ouders VANHOUCKE.

1° The hunger (Club mix); The wind.

Flesh en Fell, zang en instrumentaal.

Productie : J.-M. Aerts.

SCAR 18T; 1 maxi-single (uitgave 1985/86).

FRECKLEFACE (wordt Tjens Couter)

1° If we; Trouble in mind; Mary; Hold my hand; When darkness fades away.

Freckleface, zang, instrumentaal, tekst, muziek, productie
Freckleface = Arno Tjens, harmonica, zang; Paul Mary Alfred, bass, zang; Ian "tepnol" Lamoot, drums; Paul Couter, gitaren en zang.

Opgenomen te Gent op 8 mei 1982.

LP R33 34824; 1LP.

The GENTS (van 1979 tot 1982)

1° Waitin' for a call; You don't want my lovin' van E. Allary.

The Gents, zang en instrumentaal = Eric Allary, gitaar; Johnny Markey, bass; Luc Steen; Patrick Henno.

Opgenomen in The Stable Studios Arnhem.

JDM 1; 1 single (uitgave 1981 ?).

GEORGETTE

Georgette VAN EYCKEN werd geboren te Stene op 16 mei 1934. Op de leeftijd van tien jaar gaat zij naar het Oostends Muziekconservatorium dat toen onder de leiding stond van Emile DE VLIEGHER, waar ze lessen volgt in notenleer en piano, waarvoor zij lager en middelbare diploma's behaalt.

Haar vader speelde accordeon. Zij is de oudste van een gezin met 10 kinderen en er werd thuis heel wat gezongen door bijna alle broers en zusters.

Met kerstdag 1976 wordt zij gevraagd als zangeres in te vallen op een feest voor eenzamen in een zaal in de E. Cavellstraat. Na drie weken wordt zij reeds gevraagd opnieuw op te treden, nu niet als vervangster, maar haar naam prijkt reeds op de affiche. Buiten de zangcarrière speelt zij momenteel piano en electrisch orgel met twee klavieren. Doch het blijft een hobby, want ze treedt enkel op voor gepensioneerden en gehandicapten in rusthuizen en instellingen. Vermeldenswaard is echter haar optreden met het Orkest van Freddy FEYS te Keerbergen t.g.v. de 80ste verjaardag van Karel JONCKHEERE en dat zij winnares is van het Vlaamse Visserslied in 1986 te Heist. Treedt nu op onder de naam Jetty VAN EYCK.

Bron : persoonlijke mededeling.

1° 't Viswuuf ; Amour toujours chérie, van F. Feys.

Georgette, zang; met orkest.

Roadrunner 830151; 1 single (uitgave 1983).

2° 'k Zin hier zo gèren. Is 't er gin liefde meer ? van F. Feys.

Georgette, zang; met orkest.

Roadrunner 8400262; 1 single (uitgave 1984).

3° Ja wadde were dadde; Ballade voe Lucy Monty, van F. Feys.
Georgette, zang met begeleiding.
Roadrunner 850477; 1 single (uitgave 1985).

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIÉTARD

BELEG VAN OOSTENDE 1601-1604 - AANVAL VAN 7 JANUARI 1602

Generaal Francis VERE, de Engelse Gouverneur van Oostende, die in de nacht van 15 juli 1601 werd gekwetst en ter verzorging en herstel naar Middelburg overgebracht, ontscheepte na 2 maanden op 16 september 1601 terug in de Oostendse vesting.

Na een inspectie van de vesting kwam hij tot de vaststelling van de lamentabele situatie van de verdedigingswerken en vooral de uitgeputte nog aanwezige troepen. Francis VERE deed een dringende aanvraag voor nieuwe bevoorrading en vooral verse troepen aan de Staten Generaal. Deze stemden toe in de nodige bevoorrading van alles per kerende brief.

Door het slechte weer en aanhoudende stormen bleven de beloofde schepen op zich wachten.

Om tijd te winnen verzon Francis VERE een krijgslist, die erin bestond geveinsde onderhandelingen te voeren tot overgave van de vesting van Oostende.

Op 23 december begon hij de onderhandelingen met Aartshertog Albrecht en dit na de nodige uitwisseling van gijzelaars. Deze onderhandelingen sleepten opzettelijk gedurende 2 dagen aan en op 25 december brak Generaal VERE de onderhandelingen af na het nieuws dat 5 oorlogsschepen van de Staten Generaal voor de Oostendse vesting waren aangekomen. De volgende morgen begonnen de vijandelijkheden terug.

De belegeraars vonden deze handeling van VERE onfair en op 7 januari 1602 werd de stad onder een geweldig kanonvuur genomen en dit gedurende ruim 12 uur. Om 7 uur 's avonds vielen de Spaanse troepen van de Aartshertog met volle geweld en bij laag tij de vesting aan. Deze bestorming werd gevoerd door ruim 600 man aan troepen, opgejaagd door de cavalerie, doch Generaal VERE, die verwittigd was door overlopers, kon tijdig de nodige tegenmaatregelen treffen.

In de geslagen bressen kwam het tot man aan man gevechten doch deze werden steeds afgeslagen door de troepen van Francis VERE.

De sluizen werden geopend en het water van de grachten liep terug naar zee. Met het terugstromend water werden vele Spaanse manschappen meegesleurd. Deze bestorming kostte de Aartshertog Albrecht ongeveer 2.500 man en in de vesting werden er enkel 100 man gedood.

Om deze gebeurtenis te herdenken en om de terechtwijzing (volgens de belegerden) door God te laten blijken werden 2 penningen geslagen, één in zilver en één in koper.

1602 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 31 mm VI : 14 - DUGN : 3530

R. FORTIS . ARMATVS . CVSTODIT . ATRIVM . 1602.

(Een sterke bewapening beschermt het paleis). De poort van een paleis beschermd door de gewapende hand van Jehovah (God).

V. LVCTOR . ET . EMERGO .

(Vechten en boven blijven). Gekroond wapenschild van Zeeland omringd door de wapenschilden van de edelen van de diverse steden.

VUURTOREN VAN OOSTENDE IN 1771

Om de veiligheid te waarborgen van de haven van Oostende en van haar opbloeiende vissersvloot en vooral om de ingang van de haven aan de scheepvaart op de Noordzee duidelijk te maken.

Zeer grote moeilijkheden ondervond men bij nacht, mist en stormweer. Daarom werd er na overleg met de diverse diensten van Keizerin Maria-Theresia van Oostenrijk overgegaan tot de goedkeuring van de bouw van een vuurtoren in de haven van Oostende in 1771.

Deze vuurtoren was een kolom die opgetrokken was in Toscaanse stijl en werd verlicht door een buitenstaand vuur gevoed door steenkool. Deze lichtbaken werd opgetrokken buiten de vestingswallen (tegenwoordig op het Zeeheldenplein en dit op de plaats van het monument der zeelieden).

De inhuldiging gebeurde op 15 oktober 1772 in aanwezigheid van Burgemeester Arnold HOYS en het voltallig schepencollege en vele personaliteiten en menig afgevaardigde van de visserij.

De bouw was van de hand van architect DE WEZ en bestond uit de eigenlijke vuurtoren en bijhorend huisje voor de wachter, dit alles voor de som van 10.000 Florijn.

Reeds in 1776 werd er na uitdrukkelijk aandringen van de scheepvaartdeskundigen, de verlichting met steenkool vervangen door lichtspiegels. De reden daarvoor was te zoeken in het voortdurend uitdoven van het licht bij stormweer en geweldige regenval.

Deze vuurtoren bleef in dienst tot het einde van 1859, en werd vervangen op 1-1-1860 met de ingebruikname van de nieuwe vuurtoren opgericht op de oosteroever van de haven.

De oude vuurtoren bleef bestaan tot in 1944 maar niet meer als lichtbaken. Bij de oudere Oostendenaars is dit bouwwerk gekend als de "vlaggestok".

Ter gelegenheid van het oprichten van een zonodige vuurtoren in Oostende, werden er 2 medailles geslagen om deze gebeurtenis te herdenken.

1771 ZILVEREN EN BRONZEN MEDAILLE Ø 35 mm VI : 91

R. CAR. ALEX. LOTH. DUX. BELG. PRAEF. 1771.

Buste van Karel Hertog van Lotharingen, rechts gericht en gekleed in harnas. Onderaan het borstbeeld een R. (ROETTIERS, graveur van deze medaille).

V. NAVIGANTVM SALVTI PROVIDET.

Zicht op de haven van Oostende. De haven met 2 staketsels en linksonderaan de vesting met legende binnenin : OSTENDA. De vuurtoren staat buiten de vestingswallen, voor de haven een driemaster met volle zeilen.

AANMOEDIGING VAN DE NATIONALE VISSERIJ IN 1785

Na een verzoekschrift van de reders in 1783 aan de regering van Jozef II, keizer van Oostenrijk, om de eigen invoer van de gevangen kabeljouw te beschermen tegen de buitenlandse invoer, vaardigde Jozef II een verdict uit op 7 juli 1783.

Dit verdict behelsde volgende maatregelen : de kabeljouw gevangen door de eigen visserijvloot werd vrijgesteld van mijnrecht in verschillende departementen. Opsomming van deze 16 departementen waarin dit verdict geldig was : Brussel, Antwerpen, Turnhout, Tienen, Sint-Niklaas, Gent, Brugge, Oostende, Nieuwpoort, Ieper, Kortrijk, Doornik, Mons, Chimai, Charleroi en Namur.

Een 2de verzoekschrift in 1785 werd opgevolgd door een rondschriften van de regering van de Oostenrijkse Nederlanden. Op 23 augustus 1785 werd een absoluut verbod ingesteld op de invoer van kabeljouw uit de vreemde.

Deze maatregel trof vooral de Hollanders, die een groot afzetgebied hadden in Vlaanderen. Strenge straffen werden uitgevaardigd tegen de overtreders. Vanaf 5 september 1785 werd een boete van 500 Florijn gezet op iedere frauduleuze invoer van buitenlandse kabeljouw.

Deze maatregel was rechtsmatig in de hierbovenvermelde departementen.

Het eerste verdict werd uitgebreid tot de visvangst van haring, kreeft en garnalen.

Deze bescherming bracht een overwachte opbloei teweeg van de eigen vissersvloot. In 1785 waren er te Oostende slechts 31 visserssloepen en 2 jaar later, in 1787, was dit aantal reeds opgelopen tot 71 stuks. Deze aangroei kwam ten goede aan de scheepswerven van Brugge en Oostende.

Om deze beschermingsmaatregel voor de eigen visserij te herdenken werd een medaille geslagen in zilver in een oplage van 464 stuks.

1785 MEDAILLE IN ZILVER IN ACHTHOEK Ø 35 mm

R. Beide borstbeelden naar elkaar gericht met er rond een rand-schrift :

MAR . CHRIST . AVST . ALB . CAS . SAX . DVX . BELG . PRAEF .
Maria-Christina van Oostenrijk en haar echtgenoot Albert van Saksen-Cassel. Maria-Christina draagt een diadeem in het haar, Albert draagt een harnas.

- V. Bovenaan een girlande en onderaan een palm met eikentak met in het midden een tekst van 5 lijnen :
ADDITVS/AEQVUREAE . PISCATIONE/PROVIDIS . EDICTIONIBVS/STIMVLVS/
MDCCLXXXV. (bijkomende stimulerende en beschermende uitvaardiging voor de zeevisvangst 1785).

VEILING 1990

Op donderdag 25 januari 1990 gaat de jaarlijkse Veiling van DE PLATE door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø ø

LIDGELD 1990

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring DE PLATE is voor 1990 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoeg stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 23 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer O. VILAIN. Als thema werd "'t BOSJE" gekozen.

ø ø ø ø

TENTOONSTELLING

Van 28 oktober tot en met 31 december 1989 loopt in ons Heemmuseum de tentoonstelling

OOSTENDE VRIJHAVEN. Op- en teloorgang (1769-1794)

dit naar aanleiding van het 35-jarig bestaan van onze Kring.

ZEKER DE MOEITE WAARD OM TE BEZOEKEN ! ! !

Het museum is open :

- elke namiddag (uitgenomen op dinsdag) van 15u tot 17u
- elke zaterdag van 10u tot 12u en van 15u tot 17u

OPENING HEEMMUSEUM

HET HEEMMUSEUM IS GEOPEND

VAN 10u TOT 12u EN VAN 15u TOT 17u

VAN 24 DECEMBER 1989 TOT EN MET 7 JANUARI 1990

UITGENOMEN OP 25 EN 26 DECEMBER, 01 EN 02 JANUARI

IN DIT NUMMER

- blz. 266 : H. HOSTYN : Monumenten en gedenkplaten te Oostende - XLVIII.
- blz. 267 : J.B. DREESEN : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht - 1.
- blz. 269 : E. SMISSAERT : Schrijvers aan zee (2).
- blz. 273 : A. CASIER : De Oostendse muziekgeschiedenis - XL.
- blz. 275 : G. VANDAMME : De leiding van de openbare werken in het kustgebied in de vorige eeuw.
- blz. 278 : A. VAN ISEGHEM : Brochure Emile Bulcke.
- blz. 279 : N. HOSTYN : Architecten en architectuur te Oostende tijdens het interbellum - 9.
- blz. 282 : A. SMISSAERT (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (5).
- blz. 287 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - Collectie Ostendiana (14).
- blz. 291 : E. LIÉTARD : Oostendse numismatiek.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

HET BESTUUR VAN DE HEEMKRING

WENST U PRETTIGE EINDEJAARSFEESTEN

LET OP UWE OOGEN !

Geloof niet dat, wanneer men eens begint te brillen, men dit altijd moet blijven doen : Dat is eene grove dwaling. Daar is eensprekwoord dat zegt : 't Is gemakkelijker te voorkomen dan te genezen. Een bril dragen is gevaarlijk wanneer men dit doet zonder zijn oogen eerst te doen onderzoeken en wanneer men zich wendt tot onervaren personen ; maar zoo men een goeden gezichtkundige raadpleegt, is dit gevaar buitengesloten. Door zijn beroepsken- nis zal hij de glazen weten te kiezen volgens de straalbrekingsgraad van het oog, en de gezichtscherpte zal zoo worden dat werken een genoegen zal wor- den, terwijl dit vroeger een oorzaak was van hoofdpijn, draainissen en an- dere ongesteldheden, die op den langen duur in zware ziekten kunnen ont- aarden.

LUNETTERIE BELGE

MEDIKALE OOGKUNDE.

Kosteloos onderzoek der oogen

door een gediplomeerden Gezichtkundige, Brillenfabrikant en Gezichtsverbete- raar ; 20 jaar praktijk.

84, Kapellestraat, Oostende

(Rechtover de Cinema)

Leverancier der Cooperatieven en maatschappijen van Ouderlingen Bijstand, der Touring Club en openbare diensten.

Herstellingen worden den dag der afgifte zelf af geleverd.

Glazen worden onmiddellijk ingezet.

AL DE BIJZONDERE GLAZEN IN MAGAZIJN.

Luxe en gewone brillen en neusnijpers. — Brillen voor autorijders en nij- veraars. — Glazen met dubbele lens in onze eigen Werkhuizen vervaardigd, die U toelaten op verren afstand of van kortbij te zien. — Glazen van alle kleu- ren voor warmte en licht, uiterst aangenaam bij de vischvangst of bij 't nemen van zeebaden.

GROOTE KEUS van brillen en amerikaansche Neusnijpers met goud overbla- zen, in hoorn of in nabootsing.

Koordjes, Kokers, Warmtemeters voor kamers en andere.

VERREKIJKERS voor de Schouwburg, koersen en den buiten. — VERREKIJ- KERS met prisma van alle merk.

Grootste keus der Kust en het goedkoopst

Zorgvuldige en spoedige uitvoering der voorschriften van de HH. Dokters Oog- meesters.

Wie weet over welke "Lunetterie Belge" het, destijds, ging ?

Met dank aan de heer W. VERLONJE